

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філософський факультет
Кафедра політології

Затверджено

На засіданні кафедри політології
філософського факультету
Львівського національного університету імені
Івана Франка
(протокол № 1 від 26 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри проф. Романюк А.С.

Силабус з навчальної дисципліни
«Порівняльний аналіз політичних інститутів країн
Центральної Європи»,
що викладається в межах ОПП «Політологія»
другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 052 «Політологія»

Львів – 2022

Назва дисципліни	Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Центральної Європи
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, 79000
Факультет та кафедра, за якими закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра політології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність 052 «Політологія»
Викладачі дисципліни	Осадчук Ігор Юрійович, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології
Контактна інформація викладачів	Електронна адреса: igor.osadchuk@lnu.edu.ua Сторінка викладача: https://filos.lnu.edu.ua/employee/8032 Місце знаходження: Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, ауд. 206
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Щопонеділка, 13:30-14:50 год. (філософський факультет, кафедра політології, ауд. 206). У день проведення лекцій/семінарських занять. Також можливі онлайн консультації через засоби віддаленого відео- й аудіозв'язку та емейлінг на електронну адресу викладача.
Сторінка дисципліни	https://filos.lnu.edu.ua/course/porivnialnyy-analiz-politychnykh-instytutiv-krain-tsentralnoi-yevropy
Інформація про дисципліну	Навчальна дисципліна «Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Центральної Європи» – це нормативна навчальна дисципліна циклу професійної та практичної підготовки, яка вивчається студентами-магістрами першого року навчання спеціальності 052 «Політологія».
Коротка анотація дисципліни	Навчальна дисципліна «Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Центральної Європи» присвячена проблематиці аналізу соціополітичних поділів, інституту президентства, парламентів, урядів, виборів і виборчих систем, партій та партійних систем у країнах Центральної Європи. Методологічно дисципліна сягає постбіхевіоралізму й неоінституціоналізму. В науковому та навчальному контексті курс постає механізмом диверсифікації та поглиблення (звуження) сфери наукового політологічного аналізу. Курс розділено на два змістові модулі. В першому модулі – вивчення особливостей політичної трансформації, функціонування соціополітичних поділів, інституту президентства, парламентів й урядів у країнах Центральної Європи за допомогою порівняльного методу. У другому змістовому модулі – порівняльний аналіз виборів і виборчих систем, партій та партійних систем у країнах Центральної Європи.
Мета та цілі дисципліни	<i>Метою</i> вивчення нормативної дисципліни «Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Центральної Європи» є визначення еволюції, особливостей формування й функціонування політичних інститутів країн Центральної Європи після падіння «Берлінського муру» за допомогою порівняльного методу. <i>Завдання курсу:</i> <ul style="list-style-type: none"> • визначити особливості переходу від авторитаризму до демократії в країнах Центральної Європи; • виокремити чинники формування та проаналізувати особливості

	<p>основних соціополітичних поділів у країнах Центральної Європи;</p> <ul style="list-style-type: none"> • розкрити роль інституту президентства в політичних системах країн Центральної Європи; • визначити роль та значення інституту парламенту в країнах Центральної Європи; • з'ясувати специфіку урядів/урядових кабінетів у країнах Центральної Європи; • проаналізувати різновиди виборчих систем, що застосовуються на парламентських виборах у країнах Центральної Європи; • виділити основні тенденції формування та трансформації партійних систем країн Центральної Європи; • виокремити форми політичної активності громадянина у країнах Центральної Європи.
<p style="text-align: center;">Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Панчак-Бялоблоцка Н. Уряди меншості в європейських парламентських демократіях: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 481 с. 2. Романюк А., Литвин В. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Вишеградської групи та інших країн Центрально-Східної Європи: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 548 с. 3. Романюк А., Литвин В., Панчак-Бялоблоцка Н. Політичні інститути країн Центрально-Східної Європи: порівняльний аналіз. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 358 с. 4. Heinisch R., Saxonberg S., Werner A., Habersack F. The effect of radical right fringe parties on main parties in Central and Eastern Europe: Empirical evidence from manifesto data. <i>Party Politics</i>. 2021. Vol. 27. No. 1. P. 9–21. 5. Osadchuk I., Lytvyn V., Romanyuk A. Attributes, Logics, and Reasons for the Choice of Semi-Presidentialism: A Verification and Systematisation on the Example of European Countries. <i>Studia Politica. Romanian Political Science Review</i>. 2020. Vol. 20. No. 4. P. 469–497. <p style="text-align: center;">Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Литвин В. Популістські партії у структурі модерних партійних систем країн Центральної Європи : порівняльний аналіз. <i>Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації</i>. 2012. № 2. С. 69–77. 2. Панчак-Бялоблоцка Н. Особливості формування та складу верхніх палат у парламентах країн Центральної та Східної Європи. <i>Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку</i>. 2011. Вип. 23. С. 149–158. 3. Antoszewski A., Herbut R. Systemy polityczne wspolczesnej Europy. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2012. 367 s. 4. Bankowicz M. Transformacje konstytucyjnych systemow wladzy panstwowej w Europie Srodkowej. Krakow: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellonskiego, 2010. 236 s. 5. Brunclik M., Kubat M. Contradictory Approaches: Discussing Semi-Presidentialism in Central Europe. <i>Annals of the University of Bucharest: Political Science Series</i>. 2016. Vol. 18. No. 1. P. 67–79.

	<ol style="list-style-type: none"> 6. Goetz K., Zubek R. Government, Parliament and Lawmaking in Poland. <i>The Journal of Legislative Studies</i>. 2007. Vol. 13. No. 4. P. 517–538. 7. Hloušek V. Presidents above Parties? Presidents in Central and Eastern Europe, Their Formal Competences and Informal Power. Brno: International Institute of Political Science of Masaryk University, 2013. 311 p. 8. Lewis P. Party Systems in Post-communist Central Europe: Patterns of Stability and Consolidation. <i>Democratization</i>. 2006. Vol. 13. No. 4. P. 562–583. 9. McDonnell D., Valbruzzi M. Defining and classifying technocrat-led and technocratic governments. <i>European Journal of Political Research</i>. 2014. Vol. 53. No. 4. P. 654–671. 10. Powell E., Tucker J. Revisiting Electoral Volatility in Post-Communist Countries: New Data, New Results, and New Approaches. <i>British Journal of Political Science</i>. 2014. Vol. 44. No. 1. P. 123–147. 11. Rasch B., Martin S., Cheibub J.A. Parliaments and Government Formation: Unpacking Investiture Rules. Oxford University Press, 2015. 296 p. 12. Saarts T. Comparative Party System Analysis in Central and Eastern Europe: the Case of the Baltic States. <i>Studies of Transition States and Societies</i>. 2011. Vol. 3. No. 3. P. 83–104. 13. Sebok M., Horváth A., Balázs A. Electoral Reforms, Entry Barriers and the Structure of Political Markets: A Comparative Analysis. <i>European Journal of Political Research</i>. 2019. Vol. 58. P. 741–768. 14. Sedelius T., Linde J. Unravelling Semi-Presidentialism: Democracy and Government Performance in Four Distinct Regime Types. <i>Democratization</i>. 2018. Vol. 25. No. 1. P. 136–157. 15. Sedelius T., Mashtaler O. Two Decades of Semi-Presidentialism: Issues of Intra-Executive Conflict in Central and Eastern Europe 1991–2011. <i>East European Politics</i>. 2013. Vol. 29. No. 2. P. 109–134. <p style="text-align: center;">Інтернет-джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Döring H., Manow P. Parliaments and governments database (ParlGov): Information on parties, elections and cabinets in modern democracies. URL: http://www.parlgov.org/. 2. Freedom in the World. URL: http://www.freedomhouse.org/report-types/freedom-world. 3. Nations in Transit. URL: http://www.freedomhouse.org/report-types/nations-transit. 4. Polity IV Project: Political Regime Characteristics and Transitions, 1800–2013. URL: http://www.systemicpeace.org/polity/polity4.htm. 5. Varieties of Democracy. URL: https://v-dem.net/.
Тривалість курсу	1 семестр / 120 годин
Обсяг курсу	Загалом 120 годин, зокрема 32 години аудиторних занять. З них: 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 88 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	В результаті успішного проходження курсу студент набуде: <i>Загальні компетентності:</i>

- **ЗК02.** Здатність проводити дослідження на відповідному рівні;
- **ЗК04.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- **ЗК05.** Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями;
- **ЗК09.** Здатність до підготовки рекомендацій і проектів рішень на основі аналізу інформації;
- **ЗК10.** Володіння методами вивчення суспільних феноменів, явищ і процесів.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- **СК01.** Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації;
- **СК03.** Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів;
- **СК04.** Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їхнього функціонування і на національному, субнаціональному й наднаціональному рівнях;
- **СК05.** Спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричнуполітичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу;
- **СК09.** Знання міжнародних організацій, їхнього статусу і функції, сутності і змісту розвитку політичних інститутів країн Європи, а відтак вміння визначати роль і місце транскордонного співробітництва у системі регіонального розвитку України в умовах євроінтеграції.

Програмні результати навчання:

- **ПР01.** Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту.
- **ПР11.** Інтерпретувати та порівнювати сутність і складові міжнародних організацій та законодавства про основитранскордонного співробітництва України в рамках участі прикордонних територій в інтеграційних процесах, а також зумовленість і роль зарубіжних, передусім європейських, політичних чи суспільно-політичних подій, процесів, систем й інститутів та їхнє значення у світовій, регіональній і вітчизняній політиці.

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Центральної Європи» студент буде:

знати:

	<ul style="list-style-type: none"> - чинники й наслідки трансформації політичних інститутів в умовах переходу від авторитаризму до демократії на прикладі країн Центральної Європи; - основні етапи демократичного транзиту на прикладі країн Центральної Європи. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оцінювати відповідність конкретного стану соціально-політичного розвитку країн Центральної Європи головним тенденціям еволюції політичних систем; - розуміти сутність процесу становлення громадянського суспільства, його структури, ролі громадської думки в країнах Центральної Європи; - визначити значення виборів для суспільства і громадянина, оцінити відповідність виборів міжнародним стандартам демократичності виборів; - розуміти сутність легітимності влади в країнах Центральної Європи; - виокремлювати переваги та проблеми в розвитку демократії у країнах Центральної Європи; - вміти використовувати інструменти індексного аналізу для вивчення політичних інститутів.
Ключові слова	Політичний інститут, Центральна Європа, політична трансформація, інститут президентства, парламент, уряд, вибори, виборча система, політична партія, партійна система, референдум.
Формат курсу	Очний і дистанційний
Теми	Детально див. Додаток «Схему курсу»
Підсумковий контроль, форма	Екзамен в кінці семестру. Форма екзамену – комбінована (тестова та усна форми).
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань, достатніх для сприйняття категоріального апарату і розуміння джерел з таких дисциплін: «Політичні інститути та системи», Політичні інститути: кількісні виміри аналізу, «Політичні режими», «Порівняльна політологія». Вони будуть допоміжними для сприйняття категоріального апарату.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Навчальний процес здійснюється за такою технологією: лекційні, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота. Також передбачено проектно-орієнтоване навчання, дискусії, аналіз статистичних баз даних. На семінарських заняттях використовуються: дискусія, проблемно-пошуковий, інтерактивний методи тощо. У рамках самостійної роботи застосовуються дослідницькі методи.
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребуватиме залучення персонального комп'ютера (принаймні лектором) і мультимедійного проектора. Крім того, бажано, щоби студенти також користувались персональними комп'ютерами. Для курсу не потрібно спеціалізованого програмного забезпечення (хоча воно може використовуватись за бажанням). Тим не менше, потрібне впевнене користування загальноживаними програмами й операційними системами (з метою подання електронних матеріалів – електронна пошта, платформи Microsoft Teams, Zoom, Telegram, Moodle тощо). Також для курсу бажане володіння мінімальними навиками роботи з базами та масивами даних

<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>й інформації.</p> <p>Оцінка знань, умінь і практичних навиків студента з курсу «Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Центральної Європи» здійснюється за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: практичні/самостійні тощо – 30% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 30); контрольні заміри (модулі) – 20% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 20); екзамен – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50). Поточний контроль знань студентів проводять за трьома складовими: контроль систематичності та активності роботи студента впродовж семестру; контроль за виконанням модульних завдань/контрольних замірів; контроль за виконанням завдань самостійного опрацювання. При контролі систематичності й активності роботи студентів оцінці підлягають: самостійна робота студентів; відвідування й активність на семінарських заняттях; рівень засвоєння знань програмного матеріалу.</p> <p>Поточний контроль успішності здійснюється за п'ятибальною шкалою: «5» – відмінно, «4» – добре, «3» – задовільно, «2» – доповнення, «1» – коментарі (участь у дискусії). Контроль знань за результатами вивчення змістового модуля оцінюється в 10 балів. Форма підсумкового контролю – екзамен у комбінованій (усній і тестовій) формі в кінці семестру.</p> <p>Письмові та проектні роботи: очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт, серед яких вирішення кейсів.</p> <p>Академічна доброчесність: очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування і втручання в роботу інших студентів становлять, однак не обмежують прикладів можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак цього є підставою для незарахування тієї або іншої роботи студента викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відповідно, жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу. Студенти повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися всіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед основних і додаткових.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні й поточному навчанні, в самостійній роботі і бали підсумкового заліку (в комбінованому форматі). При цьому, обов'язково враховуються присутність на заняттях й активність студента під час практичного заняття, списування і плагіат, несвоєчасне виконання поставлених завдань.</p>
<p>Питання до екзамену (чи питання на контрольні роботи)</p>	<p>Перелік питань до екзамену:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історико-політична характеристика країн Центральної Європи. 2. Особливості політичної трансформації у країнах Центральної Європи. 3. Оцінка рівня демократичності трансформацій у країнах

- Центральної Європи.
4. Системи правління у країнах Центральної Європи.
  5. Соціально-економічна основа соціополітичних поділів у країнах Центральної Європи.
  6. Етногрупова основа соціополітичних процесів у країнах Центральної Європи.
  7. Релігійна основа соціополітичних поділів у країнах Центральної Європи.
  8. Територіальна основа соціополітичних поділів у країнах Центральної Європи.
  9. Спосіб обрання та вимоги до кандидатів у президенти в країнах Центральної Європи.
  10. Повноваження і сила президентів у країнах Центральної Європи.
  11. Специфіка відповідальності та дострокового припинення повноважень президентів у країнах Центральної Європи.
  12. Історія парламентаризму в країнах Центральної Європи.
  13. Головування й управління парламентами в країнах Центральної Європи.
  14. Комітети як елементи структури парламентів країн Центральної Європи.
  15. Специфіка бікамералізму в країнах Центральної Європи.
  16. Властивості законодавчої функції парламентів країн Центральної Європи.
  17. Оцінка ефективності повноважень парламентів у країнах Центральної Європи.
  18. Посада і повноваження глави уряду в країнах Центральної Європи.
  19. Чинники формування урядів у країнах Центральної Європи.
  20. Специфіка відповідальності урядів у країнах Центральної Європи.
  21. Типи урядових кабінетів у країнах Центральної Європи.
  22. Стабільність урядів у країнах Центральної Європи.
  23. Парламентські виборчі системи у країнах Центральної Європи.
  24. Виборчі системи верхніх палат парламентів країн Центральної Європи.
  25. Особливості участі у виборах в країнах Центральної Європи.
  26. Оцінювання виборів і виборчих систем парламентів (нижніх палат парламентів) у країнах Центральної Європи.
  27. Історія партій у країнах Центральної Європи у міжвоєнний період та епоху «реального соціалізму».
  28. Чинники й особливості формування та розвитку партій у «нових» демократіях Центральної Європи.
  29. Етапи розвитку та стабільність партійних систем у країнах Центральної Європи.
  30. Урядово-опозиційні та розмірно-кількісні виміри партій і партійних систем у країнах Центральної Європи.
  31. Ідеологічні виміри партій і партійних систем у країнах Центральної Європи.
  32. Моделі політичної участі в країнах Центральної Європи.

	33. Групи інтересів у країнах Центральної Європи. 34. Референдуми у країнах Центральної Європи.
Опитування	Анкету-оцінку для оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

**Додаток. Схема курсу «Порівняльний аналіз політичних інститутів країн
Центральної Європи»**

Тиж. / год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література / Ресурси в інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
1/ 8 год.	<p align="center">Тема 1. Чинники й наслідки політичної трансформації країн Центральної Європи. Історико-політична характеристика країн Центральної Європи. Особливості політичної трансформації у країнах Центральної Європи. Оцінка рівня демократичності трансформацій у країнах Центральної Європи. Системи правління у країнах Центральної Європи.</p>	<p align="center">Лекція (презентація, дискусія) – 2 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Романюк А., Литвин В. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Вишеградської групи та інших країн Центрально-Східної Європи: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 548 с. 2. Романюк А., Литвин В., Панчак-Бялоблоцка Н. Політичні інститути країн Центрально-Східної Європи: порівняльний аналіз. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 358 с. 3. Osadchuk I., Lytvyn V., Romanuyuk A. Attributes, Logics, and Reasons for the Choice of Semi-Presidentialism: A Verification and Systematisation on the Example of European Countries. <i>Studia Politica. Romanian Political Science Review</i>. 2020. Vol. 20. No. 4. P. 469–497. 4. Sedelius T., Linde J. Unravelling Semi-Presidentialism: Democracy and Government Performance in Four Distinct Regime Types. <i>Democratization</i>. 2018. Vol. 25. No. 1. P. 136–157. 	<p align="center">Самостійна робота – 6 год. Особливості переходу від авторитаризму до демократії в Республіці Польща.</p>	<p align="center">1-й тиждень</p>
2/ 7 год.	<p align="center">Тема 1. Чинники й наслідки політичної трансформації країн Центральної Європи. Історико-політична характеристика країн Центральної Європи. Особливості політичної трансформації у країнах Центральної Європи. Оцінка рівня демократичності трансформацій у країнах Центральної Європи. Системи правління у країнах Центральної Європи.</p>	<p align="center">Семінар (групова робота, дискусія) – 2 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Романюк А., Литвин В. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Вишеградської групи та інших країн Центрально-Східної Європи: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 548 с. 2. Романюк А., Литвин В., Панчак-Бялоблоцка Н. Політичні інститути країн Центрально-Східної Європи: порівняльний аналіз. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 358 с. 	<p align="center">Самостійна робота – 5 год. Особливості переходу від авторитаризму до демократії в Словачькій Республіці.</p>	<p align="center">2-й тиждень</p>

			<p>3. Osadchuk I., Lytvyn V., Romanyuk A. Attributes, Logics, and Reasons for the Choice of Semi-Presidentialism: A Verification and Systematisation on the Example of European Countries. <i>Studia Politica. Romanian Political Science Review</i>. 2020. Vol. 20. No. 4. P. 469–497.</p> <p>4. Sedelius T., Linde J. Unravelling Semi-Presidentialism: Democracy and Government Performance in Four Distinct Regime Types. <i>Democratization</i>. 2018. Vol. 25. No. 1. P. 136–157.</p>		
3/ 8 год.	<p>Тема 2. Особливості формування і вплив соціополітичних поділів на політичні системи країн Центральної Європи. Соціально-економічна основа соціополітичних поділів у країнах Центральної Європи. Етнігрупова основа соціополітичних процесів у країнах Центральної Європи. Релігійна основа соціополітичних поділів у країнах Центральної Європи. Територіальна основа соціополітичних поділів у країнах Центральної Європи.</p>	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год.	<p>1. Романюк А., Литвин В. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Вишеградської групи та інших країн Центрально-Східної Європи: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 548 с.</p> <p>2. Сліпецька Ю. Демократичний транзит та його вплив на особливості соціополітичних розмежувань в посткомуністичних країнах ЦСЄ. <i>Rozwój polityczny państw Europy Środkowej i Wschodniej</i>. Kutno: Wyższa Szkoła Gospodarki Krajowej w Kutnie, 2012. S. 267–278.</p> <p>3. Whitefield S. Political cleavages in post-communist politics. <i>Annual Review of Political Science</i>. 2002. Vol. 5. P. 181–200.</p>	Самостійна робота – 6 год. Особливості протистояння політичних партій у ліво-правому ідеологічному спектрі у країнах Центральної Європи	3-й тиждень
4/ 7 год.	<p>Тема 2. Особливості формування і вплив соціополітичних поділів на політичні системи країн Центральної Європи. Соціально-економічна основа соціополітичних поділів у країнах Центральної Європи. Етнігрупова основа соціополітичних процесів у країнах Центральної Європи. Релігійна основа соціополітичних поділів у країнах Центральної Європи. Територіальна основа соціополітичних поділів у країнах Центральної Європи.</p>	Семінар (групова робота, дискусія) – 2 год.	<p>1. Романюк А., Литвин В. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Вишеградської групи та інших країн Центрально-Східної Європи: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 548 с.</p> <p>2. Сліпецька Ю. Демократичний транзит та його вплив на особливості соціополітичних розмежувань в посткомуністичних країнах ЦСЄ. <i>Rozwój polityczny państw Europy Środkowej i Wschodniej</i>. Kutno: Wyższa Szkoła</p>	Самостійна робота – 5 год. Відносини між угорською національною меншиною та титульними націями в Румунії та Словаччині.	4-й тиждень

			<p>Gospodarki Krajowej w Kutnie, 2012. S. 267–278.</p> <p>3. Whitefield S. Political cleavages in post-communist politics. <i>Annual Review of Political Science</i>. 2002. Vol. 5. P. 181–200.</p>		
5/ 8 год.	<p>Тема 3. Інститут президентства у країнах Центральної Європи. Спосіб обрання та вимоги до кандидатів у президенти в країнах Центральної Європи. Повноваження і сила президентів у країнах Центральної Європи. Специфіка відповідальності та дострокового припинення повноважень президентів у країнах Центральної Європи.</p>	<p>Лекція (презентація, дискусія) – 2 год.</p>	<p>1. Зеленько Г. Політичне лідерство в країнах Центрально-Східної Європи: дилема раціональності і легітимності. <i>Політичний менеджмент</i>. 2007. Спеціальний випуск. С. 97–107.</p> <p>2. Приходько С., Макарець С. Інститут президентства в країнах Центральної та Східної Європи. <i>Гілея: науковий вісник</i>. Київ: «Видавництво «Гілея», 2020. Вип. 156. №5. С. 344–347.</p> <p>3. Романюк А. Порівняльний аналіз інституту президентства в країнах Центрально-Східної Європи. <i>Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації</i>. 2012. № 3. С.60–66.</p> <p>4. Hloušek V. Presidents above Parties? Presidents in Central and Eastern Europe, Their Formal Competences and Informal Power. Brno: International Institute of Political Science of Masaryk University, 2013. 311 p.</p>	<p>Самостійна робота – 6 год.</p> <p>Інститут президентства в Чеській Республіці.</p>	5-й тиждень
6/ 7 год.	<p>Тема 3. Інститут президентства у країнах Центральної Європи. Спосіб обрання та вимоги до кандидатів у президенти в країнах Центральної Європи. Повноваження і сила президентів у країнах Центральної Європи. Специфіка відповідальності та дострокового припинення повноважень президентів у країнах Центральної Європи.</p>	<p>Семинар (групова робота, дискусія) – 2 год.</p>	<p>1. Зеленько Г. Політичне лідерство в країнах Центрально-Східної Європи: дилема раціональності і легітимності. <i>Політичний менеджмент</i>. 2007. Спеціальний випуск. С. 97–107.</p> <p>2. Приходько С., Макарець С. Інститут президентства в країнах Центральної та Східної Європи. <i>Гілея: науковий вісник</i>. Київ: «Видавництво «Гілея», 2020. Вип. 156. №5. С. 344–347.</p> <p>3. Романюк А. Порівняльний аналіз інституту президентства в країнах Центрально-Східної Європи. <i>Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації</i>. 2012. № 3. С.60–66.</p> <p>4. Hloušek V. Presidents above Parties?</p>	<p>Самостійна робота – 5 год.</p> <p>Інститут президентства в Литовській Республіці.</p>	6-й тиждень

			Presidents in Central and Eastern Europe, Their Formal Competences and Informal Power. Brno: International Institute of Political Science of Masaryk University, 2013. 311 p.		
7/ 8 год.	<p>Тема 4. Специфіка функціонування парламентів у країнах Центральної Європи. Історія парламентаризму в країнах Центральної Європи. Головування й управління парламентами в країнах Центральної Європи. Комітети як елементи структури парламентів країн Центральної Європи. Специфіка бікамералізму в країнах Центральної Європи. Властивості законодавчої функції парламентів країн Центральної Європи. Оцінка ефективності повноважень парламентів у країнах Центральної Європи.</p>	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Панчак-Бялоблоцка Н. Політична структуризація парламентів у країнах Центральної Європи на рівні постійних комітетів. <i>Науковий часопис: Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова. Серія 22: Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін.</i> Київ, 2010. Вип. 4. С. 175–184. 2. Панчак-Бялоблоцка Н. Особливості бікамералізму в Центральній і Східній Європі: порівняльний аналіз повноважень і функцій верхніх палат. <i>Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації.</i> 2010. № 4. С. 177–188. 3. Панчак-Бялоблоцка Н. Особливості формування та складу верхніх палат у парламентах країн Центральної та Східної Європи. <i>Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку.</i> 2011. Вип. 23. С. 149–158. 4. Rasch B., Martin S., Cheibub J.A. <i>Parliaments and Government Formation: Unpacking Investiture Rules.</i> Oxford University Press, 2015. 296 p. 	Самостійна робота – 6 год. Особливості верхніх палат парламентів у країнах Центральної Європи.	7-й тиждень
8/ 7 год.	<p>Тема 4. Специфіка функціонування парламентів у країнах Центральної Європи. Історія парламентаризму в країнах Центральної Європи. Головування й управління парламентами в країнах Центральної Європи. Комітети як елементи структури парламентів країн Центральної Європи. Специфіка бікамералізму в країнах Центральної Європи. Властивості законодавчої функції парламентів країн Центральної Європи. Оцінка ефективності повноважень парламентів у країнах Центральної Європи.</p>	Семінар (групова робота, дискусія) – 2 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Панчак-Бялоблоцка Н. Політична структуризація парламентів у країнах Центральної Європи на рівні постійних комітетів. <i>Науковий часопис: Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова. Серія 22: Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін.</i> Київ, 2010. Вип. 4. С. 175–184. 2. Панчак-Бялоблоцка Н. Особливості бікамералізму в Центральній і Східній Європі: порівняльний аналіз повноважень і функцій верхніх палат. 	Самостійна робота – 5 год. Сила парламентів у країнах Центральної Європи.	8-й тиждень

			<p><i>Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації</i>. 2010. № 4. С. 177–188.</p> <p>3. Панчак-Бялоблоцка Н. Особливості формування та складу верхніх палат у парламентах країн Центральної та Східної Європи. <i>Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку</i>. 2011. Вип. 23. С. 149–158.</p> <p>4. Rasch B., Martin S., Cheibub J.A. <i>Parliaments and Government Formation: Unpacking Investiture Rules</i>. Oxford University Press, 2015. 296 p.</p>		
9/ 8 год.	<p>Тема 5. Особливості формування та функціонування урядів у країнах Центральної Європи. Посада і повноваження глави уряду в країнах Центральної Європи. Чинники формування урядів у країнах Центральної Європи. Специфіка відповідальності урядів у країнах Центральної Європи. Типи урядових кабінетів у країнах Центральної Європи. Стабільність урядів у країнах Центральної Європи.</p>	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год.	<p>1. Литвин В. Урядова стабільність крізь призму партійних детермінант країн Центральної Європи. <i>Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, соціологія, філософія</i>. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2009. Вип.13. С. 110–118.</p> <p>2. Панчак-Бялоблоцка Н. Уряди меншості в європейських парламентських демократіях: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 481 с.</p> <p>3. McDonnell D., Valbruzzi M. Defining and classifying technocrat-led and technocratic governments. <i>European Journal of Political Research</i>. 2014. Vol. 53. No. 4. P. 654–671.</p> <p>4. Rasch B., Martin S., Cheibub J.A. <i>Parliaments and Government Formation: Unpacking Investiture Rules</i>. Oxford University Press, 2015. 296 p.</p> <p>5. Sedelius T., Mashtaler O. Two Decades of Semi-Presidentialism: Issues of Intra-Executive Conflict in Central and Eastern Europe 1991–2011. <i>East European Politics</i>. 2013. Vol. 29. No. 2. P. 109–134.</p>	Самостійна робота – 6 год. Особливості формування та функціонування урядових кабінетів в Естонії та Латвії.	9-й тиждень

10/ 7 год.	<p>Тема 5. Особливості формування та функціонування урядів у країнах Центральної Європи. Посада і повноваження глави уряду в країнах Центральної Європи. Чинники формування урядів у країнах Центральної Європи. Специфіка відповідальності урядів у країнах Центральної Європи. Типи урядових кабінетів у країнах Центральної Європи. Стабільність урядів у країнах Центральної Європи.</p>	Семінар, групова робота, дискусія – 2 год. Модульний контроль.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Литвин В. Урядова стабільність кризь призму партійних детермінант країн Центральної Європи. <i>Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, соціологія, філософія.</i> Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2009. Вип.13. С. 110–118. 2. Панчак-Бялоблоцка Н. Уряди меншості в європейських парламентських демократіях: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 481 с. 3. McDonnell D., Valbruzzi M. Defining and classifying technocrat-led and technocratic governments. <i>European Journal of Political Research.</i> 2014. Vol. 53. No. 4. P. 654–671. 4. Rasch B., Martin S., Cheibub J.A. Parliaments and Government Formation: Unpacking Investiture Rules. Oxford University Press, 2015. 296 p. 5. Sedelius T., Mashtaler O. Two Decades of Semi-Presidentialism: Issues of Intra-Executive Conflict in Central and Eastern Europe 1991–2011. <i>East European Politics.</i> 2013. Vol. 29. No. 2. P. 109–134. 	Самостійна робота – 5 год. Особливості формування та функціонування урядових кабінетів в Болгарії та Румунії.	10-й тиждень
11/ 8 год.	<p>Тема 6. Специфіка виборів і виборчих систем у країнах Центральної Європи. Парламентські виборчі системи у країнах Центральної Європи. Виборчі системи верхніх палат парламентів країн Центральної Європи. Особливості участі у виборах в країнах Центральної Європи. Оцінювання виборів і виборчих систем парламентів (нижніх палат парламентів) у країнах Центральної Європи.</p>	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Birch S. Electoral Systems and Party Systems in Europe East and West. <i>Perspectives on European Politics and Society.</i> 2001. Vol. 2. No.3. P. 355–377. 2. Kovar J., Kovar K. Candidate quality across different orders of elections: the cases of the Czech Republic and Slovakia. <i>East European Politics.</i> 2013. Vol. 29. No. 2. P. 152–174. 3. Sebok M., Horváth A., Balázs A. Electoral Reforms, Entry Barriers and the Structure of Political Markets: A Comparative Analysis. <i>European Journal of Political Research.</i> 2019. Vol. 58. P. 741–768. 	Самостійна робота – 6 год. Інституційні особливості виборчих систем верхніх палат парламентів у країнах Центральної Європи.	11-й тиждень

12/ 7 год.	<p>Тема 6. Специфіка виборів і виборчих систем у країнах Центральної Європи. Парламентські виборчі системи у країнах Центральної Європи. Виборчі системи верхніх палат парламентів країн Центральної Європи. Особливості участі у виборах в країнах Центральної Європи. Оцінювання виборів і виборчих систем парламентів (нижніх палат парламентів) у країнах Центральної Європи.</p>	Семінар (групова робота, дискусія) – 2 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Birch S. Electoral Systems and Party Systems in Europe East and West. <i>Perspectives on European Politics and Society</i>. 2001. Vol. 2. No.3. P. 355–377. 2. Kovar J., Kovar K. Candidate quality across different orders of elections: the cases of the Czech Republic and Slovakia. <i>East European Politics</i>. 2013. Vol. 29. No. 2. P. 152–174. 3. Sebok M., Horváth A., Balázs A. Electoral Reforms, Entry Barriers and the Structure of Political Markets: A Comparative Analysis. <i>European Journal of Political Research</i>. 2019. Vol. 58. P. 741–768. 	Самостійна робота – 5 год. Електоральна мінливість в контексті виборів до парламентів у країнах Центральної Європи.	12-й тиждень
13/ 8 год.	<p>Тема 7. Особливості функціонування політичних партій і партійних систем у країнах Центральної Європи. Історія партій у країнах Центральної Європи у міжвоєнний період та епоху «реального соціалізму». Чинники й особливості формування та розвитку партій у «нових» демократіях Центральної Європи. Етапи розвитку та стабільність партійних систем у країнах Центральної Європи. Урядово-опозиційні та розмірно-кількісні виміри партій і партійних систем у країнах Центральної Європи. Ідеологічні виміри партій і партійних систем у країнах Центральної Європи.</p>	Лекція (презентація, дискусія) – 2 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Литвин В. Популістські партії у структурі модерних партійних систем країн Центральної Європи : порівняльний аналіз. <i>Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації</i>. 2012. № 2. С. 69–77. 2. Панчак-Бялоблоцка Н. Парламентська мінливість і стабільність партійних систем у Центральній Європі: досвід Вишеградської четвірки. <i>Політологічні та соціологічні студії: збірник наукових праць</i>. Чернівці: Букрек, 2011. Т. 10. С. 98–120. 3. Шведа Ю. Соціальні зміни як чинник трансформації партійних систем країн Центрально-Східної Європи. <i>Вісник Львівського університету: Серія «Філософські науки»</i>. 2005. Вип. 8. С. 222–229. 4. Heinisch R., Saxonberg S., Werner A., Habersack F. The effect of radical right fringe parties on main parties in Central and Eastern Europe: Empirical evidence from manifesto data. <i>Party Politics</i>. 2021. Vol. 27. No. 1. P. 9–21. 5. Kopecký P. Political Parties and the State in Post-communist Europe: The Nature of 	Самостійна робота – 6 год. Урядові партії у країнах Центральної Європи.	13-й тиждень

			<p>Symbiosis. <i>Journal of Communist Studies and Transition Politics</i>. 2006. Vol. 22. No. 3. P. 251–273.</p> <p>6. Lewis P. Party Systems in Post-communist Central Europe: Patterns of Stability and Consolidation. <i>Democratization</i>. 2006. Vol. 13. No. 4. P. 562–583.</p> <p>7. Saarts T. Comparative Party System Analysis in Central and Eastern Europe: the Case of the Baltic States. <i>Studies of Transition States and Societies</i>. 2011. Vol. 3. No. 3. P. 83–104.</p>		
14/ 7 год.	<p>Тема 7. Особливості функціонування політичних партій і партійних систем у країнах Центральної Європи. Історія партій у країнах Центральної Європи у міжвоєнний період та епоху «реального соціалізму». Чинники й особливості формування та розвитку партій у «нових» демократіях Центральної Європи. Етапи розвитку та стабільність партійних систем у країнах Центральної Європи. Урядово-опозиційні та розмірно-кількісні виміри партій і партійних систем у країнах Центральної Європи. Ідеологічні виміри партій і партійних систем у країнах Центральної Європи.</p>	Семінар (групова робота, дискусія) – 2 год.	<p>1. Литвин В. Популістські партії у структурі модерних партійних систем країн Центральної Європи : порівняльний аналіз. <i>Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації</i>. 2012. № 2. С. 69–77.</p> <p>2. Панчак-Бялоблоцка Н. Парламентська мінливість і стабільність партійних систем у Центральній Європі: досвід Вишеградської четвірки. <i>Політологічні та соціологічні студії: збірник наукових праць</i>. Чернівці: Букрек, 2011. Т. 10. С. 98–120.</p> <p>3. Шведа Ю. Соціальні зміни як чинник трансформації партійних систем країн Центрально-Східної Європи. <i>Вісник Львівського університету: Серія «Філософські науки»</i>. 2005. Вип. 8. С. 222–229.</p> <p>4. Heinisch R., Saxonberg S., Werner A., Habersack F. The effect of radical right fringe parties on main parties in Central and Eastern Europe: Empirical evidence from manifesto data. <i>Party Politics</i>. 2021. Vol. 27. No. 1. P. 9–21.</p> <p>5. Kopecký P. Political Parties and the State in Post-communist Europe: The Nature of Symbiosis. <i>Journal of Communist Studies and Transition Politics</i>. 2006. Vol. 22. No. 3. P. 251–273.</p> <p>6. Lewis P. Party Systems in Post-communist</p>	Самостійна робота – 5 год. Популістські партії у країнах Центральної Європи.	14-й тиждень

			<p>Central Europe: Patterns of Stability and Consolidation. <i>Democratization</i>. 2006. Vol. 13. No. 4. P. 562–583.</p> <p>7. Saarts T. Comparative Party System Analysis in Central and Eastern Europe: the Case of the Baltic States. <i>Studies of Transition States and Societies</i>. 2011. Vol. 3. No. 3. P. 83–104.</p>		
15/ 8 год.	<p>Тема 8. Форми участі громадян у політичному житті країн Центральної Європи. Моделі політичної участі в країнах Центральної Європи. Групи інтересів у країнах Центральної Європи. Референдуми у країнах Центральної Європи.</p>	<p>Лекція (презентація, дискусія) – 2 год.</p>	<p>1. Зеленько Г. Політична «матриця» громадянського суспільства: досвід країн Вишеградської групи та України. К.: Знання України, 2007. 336 с.</p> <p>2. Лендьел М. Місцева демократія у країнах Центральної і Східної Європи: монографія. Ужгород : Мистецька лінія, 2011. 688 с.</p> <p>3. Лендьел М. Правове оформлення місцевої представницької та безпосередньої демократії у регіоні Центральної і Східної Європи. <i>Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї</i>. К.: Вид-во «Центр соціальних комунікацій», 2011. Вип. 22. С. 322–334.</p> <p>4. Лендьел М.О. Форми політичної участі на місцевому рівні в постсоціалістичних країнах Центральної і Східної Європи. <i>Нова парадигма: журнал наукових праць</i>. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. С. 110–125.</p> <p>5. Musiał-Karg M. The Role of National Referendum in Central and Eastern European Countries. Selected Experiences. <i>Środkowoeuropejskie Studia Polityczne</i>. 2016. No. 3. P. 41–58.</p>	<p>Самостійна робота – 6 год.</p> <p>Групи тиску у країнах Центральної Європи.</p>	15-й тиждень

16/ 7 год.	<p align="center">Тема 8. Форми участі громадян у політичному житті країн Центральної Європи. Моделі політичної участі в країнах Центральної Європи. Групи інтересів у країнах Центральної Європи. Референдуми у країнах Центральної Європи.</p>	<p align="center">Семінар (групова робота, дискусія) – 2 год. Модульний контроль.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зеленько Г. Політична «матриця» громадянського суспільства: досвід країн Вишеградської групи та України. К.: Знання України, 2007. 336 с. 2. Лендьел М. Місцева демократія у країнах Центральної і Східної Європи: монографія. Ужгород : Мистецька лінія, 2011. 688 с. 3. Лендьел М. Правове оформлення місцевої представницької та безпосередньої демократії у регіоні Центральної і Східної Європи. <i>Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї</i>. К.: Вид-во «Центр соціальних комунікацій», 2011. Вип. 22. С. 322–334. 4. Лендьел М.О. Форми політичної участі на місцевому рівні в постсоціалістичних країнах Центральної і Східної Європи. <i>Нова парадигма: журнал наукових праць</i>. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. С. 110–125. 5. Musiał-Karg M. The Role of National Referendum in Central and Eastern European Countries. Selected Experiences. <i>Środkowoeuropejskie Studia Polityczne</i>. 2016. No. 3. P. 41–58. 	<p align="center">Самостійна робота – 5 год. Конституційні референдуми у країнах Центральної Європи.</p>	<p align="center">16-й тиждень</p>
Разом 120 год.		32 год.		88 год.	